

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. An pœnitentia imposita à Confessario possit differri ad unum annum?
Et quid, si intra prædictum annum iterum vult confiteri, & non adimplevit
pœnitentiam præteritam, vel primam confessionis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

habere, quoties poenitentia per longum tempus, statis temporibus, distribuitur, quae si in vnum coniungeretur, intolerabilis esset: v.g. si debeas ex poenitentia iniuncta singulis hebdomadis, imò & singulis mensibus ieiunare, vel communicare, & longo tempore ieiunia, vel confessiones omiseris: censent, te non esse obligatum compensare; quia intentio confessarij hanc poenitentiam imponentis fuit finire simul cum tempore obligationem, ne si, simul cum subsequente persisteret; poenitens nimium graueretur.

RESOL. XLII.

An Confessio sacramentalis iniuncta singulis mensibus possit ultra differri?

Et an in predicto casu possit anticipari? Idem dicendum est in viroque casu, si votum esset emissum de confessione agenda singulis mensibus? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 99. alia 100.

§. 1. P Onam hic verba Ioannis Sancij in selectis, disp. 13. n. 9. vbi sic asserit: Animaduertito tamen non transgressurum poenitentiam illam, cui esset iustum intra vnum mensē confitendum fore, si per tres, vel quatuor dies ultra mensē confessionem differret, praeterim ex causa iusta, & idem iudicio si votum esset emissum de confessione agenda. Non enim ita mathematicè praefigendus est terminus, nec Deus adeo rigorosus exactor erit iudicandus. Imò si intra octo dies à mensē elapso solemniter aliquis dies sequeretur, vel Iubilaeum, &c. posse differri confessionem vsque ad illius diem mihi persuasum, si ægrè poenitens ferret bis intra octo illos dies confiteri, vel Iubilaeum non lucrari. Et posse anticipari per octo dies minime dubito, ex causa illa Iubilaei, vel solemniter diei. Quod si per tres hebdomadas confessionem praevenerit, forte non implebit praecipitum, cum mens iubentis eò tendat, vt per mensē curet poenitens mundam habere conscientiam; certior namque experientia sumitur emendationis poenitentis per spatium vnius mensis, quam per hebdomadam. Haec Sancius. multum pro praxi condecens, licet aliquibus non admodum certa videantur.

RESOL. XLIII.

An qui per Confessarium vigore literarum alicuius dispensationis habuit poenitentiam, vt singulis mensibus confiteatur, an, inquam, confessionem aliquo mense omissam teneatur sequenti supplere?

Et notatur, quod eo mense, quo iste vellet satisfacere praecipitum confessionis annuae, tantum obligatur ad vnam confessionem, eaque satisfaciet tum dispensationem, tum praecipitum Ecclesiae.

Idem est de eo, qui menstruam confessionem vouit, vel si à qualibet Confessario menstruam confessionem in poenitentiam habuit? Ex part. 3. tract. 14. & Misc. 2. Ref. 31.

§. 1. A ffirmatiuam sententiam docet Petrus Ochagua de Sacr. tr. 4. q. 14. n. 4. vbi sic ait: Sentio quod si ille, cui singulis mensibus sit imposita confessio in aliquo mense, non confiteatur, cogendum eum esse in sequenti mense bis confiteri, quod simile est illi resolutioni, quam defendimus in materia de poenitentia, scilicet eum, qui vno anno non implevit praecipitum confessionis, debere in altero sequenti bis confiteri; cuius est ea assignanda ratio, quia confessio haec non tam imponitur pro onere,

quam ad perfectionem, & suppleendam, excellentiam voti. Ita ille, satis quidem probabiliter.

2. Sed etiam non minus probabilem negatiuam sententiam existimo, quam docet Sanchez de marr. tom. 3. lib. 8. disput. 34. num. 37. vbi sic asserit: Si mensis transeat absque confessione, credo hunc non teneri confessionem omissam supplere; alio mense eam duplicando, ad quod onus singulis mensibus adstrictus sit. Sicut vouens quotidie recitare, non tenetur preces alicuius diei omissas supplere. Haec Sanchez.

3. Nota tamen quod non solum Sanchez, sed etiam Ochagua asserunt, quod eo mense, quo iste vellet satisfacere praecipitum confessionis annuae, tantum obligabitur ad vnam confessionem, eaque satisfaciet tum dispensationi, tum praecipitum Ecclesiae; quia non est credendum Pontificem velle maius ei onus imponere, & sic ait Sanchez dicendum esse de eo, qui confessionem menstruam vouit, & de eo, qui, v.g. per aliquos annos habuit à Confessario impositam singulis mensibus confessionem, & in aliquo illorum coincidit praecipitum Ecclesiae, nam in his casibus non tenetur ad duplicem confessionem, quae sunt valde notanda, quia practicable.

Sup. hoc in Ref. annor. praeferat in eod. §. & v. & infra in Ref. 30. per tota & signanter §. Difficult. & in to. 2. tr. 2. Ref. 24. in fine.

RESOL. XLIV.

An poenitentia imposita à Confessario possit differri ad vnum annum?

Et quid si intra predictum annum iterum vult confiteri, & non adimpleuit poenitentiam praeteritam, vel primam confessionem praeteritam, an adhuc possit differre primam poenitentiam ad vnum annum? Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 42.

§. 1. N On posse, videtur docere Tamburinus Opus. de Confess. lib. 4. cap. 2. §. 2. n. 9. vbi sic ait: Debet adimpleri poenitentia quando Confessor designat: licet facile excusari possit à mortali dilatio talis temporis designati; quia communiter confessarij praecipitum cadit potius in rem exhibendam, quam in tempus. Quod si non designat, vt communiter fieri consuevit; per se loquendo, debet impleri quam primam commodè moraliter potest, sicuti obligat votum aliaque similia: videtur tamen probabile, quod dilatio, nisi sit nimia, & ad longum tempus & nisi ipsa dilatio minuat rem iniunctam, non sit mortalis; Sicuti idem dicitur de voto absque temporis determinatione emissio, quando dilatio rem promissam non minuit, vt minueret tardus ingressus in Religionem. Aliqui simpliciter, & absolute extendunt ita eiusmodi obligationem; vt censent ad vnum annum posse differri: sicut ad vnum annum differri potest obligatio confitendi: quod tamen videtur nimis largè prolatum. Ita ille.

2. Sed ego non discedo à sententia affirmatiua, quam probabiliter olim docui ex Antonio Fernandez; & quam nouissime me citato, tenet Martinus de San Ioseph, in Mon. Confess. tom. 5. lib. 1. tract. 23. de Poenit. n. 16. sic asserens: Pero quando el Confessor dio la poenitencia, y no señalo tiempo, si el penitente dilato complirla vn año, no me parece que peccara, o à lo sumo venialmente; pues el que pecca mortalmente poco despues que le confesó por Pasqua, puede dilatar la confession por vn año, y parece correr la misma razon en vn praecipito que en otro, & vbi eadem militat ratio, eadem debet militare iuris dispositio, cap. transacto, de confis. leg. Illud. ff. ad leg. Aquilianam. Haec Martinus: cui adde etiam me citato; Leandrum de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disputat. 9. quæst. 89. qui testatur hanc sententiam tenuisse sapientissimos Magistros Primarios in Salamanticensi academia. Dico itaque posse licitè per annum poenitentiam differri. Quod ex cap. omnis de

Sup. hoc in Ref. not. primæ post seq. Sup. hac dilatione infra in Ref. 46. & in aliis eius primæ not.

Docuit supr. in Ref. 5 §. vlt. in fine & in Ref. 18 in fine, & late infra in Ref. seq. & in Ref. 1. post seq. in §. Non delinam & in Ref. 24 §. vlt. ad medidum.

de penit. ex illis verbis: Et iniunctam sibi penitentiam: Sic probat. Quia nullus obligatur confessionis precepto, statim ac peccat, sed potest differre confessionem per annum: ergo similiter poterit per annum, penitentiam à Confessario impositam differre:

3. Et tandem non deseram hic apponere verba Ioannis Henriquez, in *Compend. cas. mor. cap. 42. n. 5.* sic asserentis: *El penitente está obligado dentro de un año à cumplir la penitencia admitida en la confesion commengandose à contar este año desde el dia de la confesion; y dentro de el se puede boluer à confessar quando quisere; aunque no aya cumplido la penitencia, y estos es muy cierto, aunque dixere Medina en su Suma, lib. 2. cap. 7. que el hombre que se confessa no auendo cumplido la penitencia impuesta por pecado mortal, peca mortalmente: y la razon con que preuan los Doctores que dentro de un año ay obligacion de cumplir la penitencia, es porque por el mismo caso que la Iglesia ha puesto precepto de confessar una vez en cada año, se infiere de aqui; que dando un año de plazo, y termino para confessar, se da tambien para cumplir la penitencia, que mana de la Confession. Hac ille. Et post hæc scripta inueni nostram sententiam docere etiam ex Societate doctum Patrem Escobar, in *Theol. moral. tr. 7. Exam. 4. c. 7. num. 40. in fine.**

Sup. hoc inf. in Ref. 45. §. Er hanc in fine.

RESOL. XLV.

An penitens possit per annum differre penitentiam impositam à Confessario?
Et alia dubia proponuntur circa hoc Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 10.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. seq. §. Non definam. & sup. in fine Ref. 18. & in Ref. 24. §. v. t. ad medium, & in Ref. 25. §. v. t. in fine & pro doctrina huius §. 1. in Ref. 2. huius nor. §. 1. & in aliis eius primarior.

§. 1. **N**egatiuè respondet Trullench de *Sacr. lib. 4. c. 7. dub. 4. n. 11.* Reverendissimus Candidus tom. 1. disp. 24. art. 30. dub. 9. ubi sic ait: Quando Confessarius non præfixit tempus adimplendæ penitentia, penitens quamprimum commode potest adimplere tenetur, quòd si valde diu iudicio prudentis viri penitens penitentiam grauem differat adimplere absque iusta causa, grauius peccaret; quia faceret contra voluntatem Confessarij, & finem Sacramenti in re graui; secus si non multum differat, vel penitentia non sit grauis. Ita ille; cui adde Suarez, Coninch, Reginaldum, Bonacinam, Granadum, Hurtadum, & Cardinalem Lugo, quos citat Leander de *Sacram. to. 1. tr. 5. disp. 9. quest. 89.*

2. Sed opinionem contrariam probabilem ego olim docui, & nunc iterum doceo, quam tuetur præter Ferdinand. Ioan. Henriquez, Leand. & alios Doctores à me citatos, nouissimè Martinus de San Ioseph in *motiis Confess. to. 1. lib. 1. tract. 27. de penit. numer. 15.* ubi sic ait, *Muy probablemente seuan muchos Doctores, que si el Confessor señaló al penitente el cumplimiento de la penitencia en tal y tal tiempo, que peca mortalmente si lo dilata notablemente, porque es deuda que ya debe por la acceptation que hizo: y el que dilata notablemente pagar otras deudas de dineros, &c. peca mortalmente, luego, &c. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 34. num. 57. & alij; però mos probable me parece, que aunque se dilate un año no pecará mortalmente, por que tiene mas esperas Dios. y la ley en lo que se debe, que los hombres: y el Derecho lo dice que mitius agitur cum lege, quàm cum hominibus, l. Celsus, ff. decepti. arbit. Parece me será pecado venial, como no se ponga en peligro de que se le elucida la penitencia, et spicua si la di-*

sup hac doctrina sup. in Ref. 32. §. v. t. & in Ref. 39. & cursum in Ref. 24. §. Di. co primo, in fine, v. Quæstionis lecurda.

lacion es por quatro, ò seis meses. Quia sine mora dicitur fieri quod fit intra sex menses, alias intra quatuor menses, *glos. mora in l. finali C. de con. lib. 1. r.* Ita Martinus.

3. Et hanc opinionem admittit etiam alius Hippolitus Remigius Noyden in *pract. confess. tr. 5. cap. 5. §. 18. num. 2.* sic asserens: *Quando el Confessor no señaló termino en que se aua de cumplir la penitencia, está à el penitente obligado à cumplirla quando buenamente pudiere, y no será pecado mortal la dilacion si no fuere grande, porque por el mismo caso que la Iglesia ha puesto precepto de confessar una vez en el año, se infiere de aqui, que dando un año de termino para la confesion, la da tambien para cumplir la penitencia, y bien puede el penitente antes de auela cumplido dentro deste año, si quisiere boluer à confessar una y mas veces, quia vitetur iure suo. Ita ille. Cui etiam adde me citato Laurentium Longum in *Tabulis Sacramentorum tab. 2. cap. 30. num. 4.**

4. Nota verò quod idem Leander 9. 6. 3. quærit an scilicet habens penitentiam recitandi septem Psalmos flexis genibus, & taliter nequeat, teneatur alio modo recitare. Et pro negatiua sententia me adducit, implet autem affirmat teneri recitare non flexis genibus, si flexis genibus nequeat. Quia quod flexis genibus dicantur, est quid accidentale, & modus tantum penitentia, quo deficiente implenda substantia manet. Et hoc optimè docet, sed male pro contraria sententia me adduxit, nam ego non loquor quando quis habet istam causam non recitandi flexis genibus, sed quando potest, tunc enim assero non posse recitare alio modo, non autem dico, quòd si non possit ex aliqua iusta causa recitare flexis genibus, quod remaneat liber à recitatione. Vide etiam Lugo de *penitent. disp. 25. sect. 6. numer. 93.* ubi sic ait: Dubitari potest quomodo obligetur penitens ad circumstantias operis à Confessario iniuncti, v. g. impositum illi fuit, vt recitaret Coronam flexis genibus, vel coram tali imagine, an satisficiat, licet non flexis genibus, nec coram illa imagine recitaret. Affirmat Vega in *summa tomo 2. cap. 64. cas. 6.* quia attendi debet magis ad substantiam, quam ad circumstantias. De hoc tamen merito dubitat Diana *tom. 2. tract. 4. de sacrament. resolut. 55.* quia recitare flexis genibus videtur addere aliquid substantiale simplici recitationi. Distingueret ergo possumus cum Thoma Sanchez *lib. 4. in Decalog. cap. 12. num. 8.* ubi in simili de voto docet, quando res promissa est grauis & circumstantia leuis, vt si quis voluit recitare coram tali imagine Beate Virginis, votum principale obligabit ad mortale circumstantia autem, nempe vt sit hæc imago specialis, obligabit communiter sub veniali; quia communiter æquales, aut ferè æquales est Virginis obsequium, & ideo leuis est mutatio illa. Possit tamen aliquando esse culpa mortalis, eo quod circumstantia sit multò maioris cultus diuini, orando, v. g. coram tali imagine propter multo maiorem deuotionem & populi concursum. Vnde eodem modo de circumstantiis à Confessario adiunctis dicendum erit, cum eadem sit ratio.

5. An verò liberetur penitens ab obligatione implendi penitentiam, quando non potest exequi circumstantiam à Confessario iniunctam: vt si precepit recitare coram tali imagine, vel in tali Ecclesia quod facere non potest: eadem est quæstio ac de voto, an propter impotentiam ad circumstantiam liberetur uouens à substantia: quam quæstionem lætè tractat idem Sanchez *dicto lib. 4. cap. 14. à num. 24.* ubi plures regulas assignat ad discernendum, an in casu fuerit intentio obligandi ad substantiam, cessante etiam